

המודל האפגני והשלכותיו לזירה הישראלית-פלסטינית

מאת ד"ר (סא"ל מיל") שאול ברטל

מבט מבס"א, מס' 2,155, 19 בספטמבר 2021

תקציר: צהלות השמחה הפלסטיניות על "ניצחון המוג'אהדין האפגנים על הצלבנים האמריקנים" יוצרות רושם שלטעמים נמצא המודל המנצח לחיסול "הכיבוש הציוני". ואולם המראות הנשקפים מלבנון המתפוררת, מרצועת עזה מוכת העוני והאבטלה, ומאפגניסטן תחת שלטון הטליבאן אינם מצביעים על הצלחת המודל האסלאמי. מה שנחוץ לפלסטינים אינו מודל חדש של "מאבק מזוין" אלא השלמה עם קיומה של ישראל, תוך חתירה להסדר בר-קיימא שיבטיח ביטחון, שגשוג וכיבוד זכויות הדדי.

בחודש מאי 2000, בעקבות לחץ מסיבי מצד ארגוני שמאל למיניהם ולאחר שכשל בגיבוש הסכם עם סוריה וחיזבאללה, הורה רה"מ אהוד ברק על הסגתו הבהולה של צה"ל מדרום לבנון. צבא דרום לבנון שבהקמתו הושקעו מיליוני דולרים התמוטט ולא הצליח להחזיק מעמד מול חיזבאללה. שמונה-עשר שנות נוכחות צבאית ישראלית הסתיימו בנסיגה מבוהלת ומבולבלת.

מהלך זה השפיע רבות על ראש אש"ף והרשות הפלסטינית, יאסר ערפאת (כמו גם על ארגוני הטרור הפלסטינים האחרים) שראה בה הוכחה נוספת לתפיסת ה**מוקוואמה** (ההתנגדות) לפיה רק מאבק מזוין נחוש (קרי טרור) יוביל להישגים מול ישראל. בנסיבות אלה לא היה לברק כל סיכוי להגיע להסדר עם ערפאת, וועידת קמפ דייוויד שנערכה ביולי 2000 בתיווך הנשיא קלינטון הסתיימה ללא כלום. בספטמבר 2000 ניצל ערפאת את עלייתו של אריאל שרון, ראש האופוזיציה דאז, להר הבית ופתח במלחמת טרור עקובה מדם נגד ישראל שנמשכה עד מותו בנובמבר 2004. לקחי הנסיגה מלבנון היו ברורים לארגוני הטרור הפלסטינים.

אירועי השבועות האחרונים באפגניסטן מגלים דמיון מובהק ליציאת לבנון הישראלית. השלטון האסלאמיסטי הקיצוני ותומך הטרור של הטליבאן, שתמך בעבר באלקעידה ובאוסאמה בן לאדן ולא שינה עמדותיו מאז, חזר לשלוט באפגניסטן, תוך שדאע"ש מזנב בנסיגה האמריקנית בשרשרת פיגועי טרור עקובים מדם. אין תמה אפוא שחמאס מיהר לברך את הטליבאן על ניצחונו על "הכיבוש האמריקני" ואתרי הארגון הבלוטי את תמונותיו של איסמעיל הניה, ראש הלשכה המדינית של חמאס, עם בכירי הטליבאן. במאמר בעיתון פלסטין טען פעיל חמאס, עדנאן אבו עאמר, כי ישראל חוששת מהשלכותיו השליליות של ניצחון הטליבאן על יציבות הרשות הפלסטינית

הנתפסת ככפילת המשטר האפגני המופל, שכן לאחר נסיגתה מיו"ש עתיד חמאס להשתלט על האזור ולכונן בו מדינה אסלאמית פלסטינית. לשיטתו, ההתיישבות הישראלית ביו"ש מהווה את המכשול העיקרי להקמת מדינה מעין זו שכן היא עלולה להביא לסיפוח האזור או חלקים נרחבים ממנו לישראל, דבר שיקנה לה גבולות קבועים, ינתק את רצועת עזה מיו"ש, ויפצל את העם הפלסטיני.

אם ישראל חפצת חיים, עליה להכיר אף היא בעובדה זו ולחזק את ההתיישבות ביו"ש המהווה את הגורם המרכזי היכול למנוע מתמונות הנסיגה מלבנון ומאפגניסטן להישנות ביו"ש.

צהלות השמחה הפלסטיניות על "ניצחון המוג'אהדין האפגנים על הצלבנים האמריקנים" יוצרות רושם שלטעמם נמצא המודל המנצח לחיסול "הכיבוש הציוני" לאחר שעשרות שנות "מאבק מזויין" כשלו בהשגת יעד זה. ואולם המראות הנשקפים מלבנון המתפוררת, מרצועת עזה מוכת העוני והאבטלה, ומאפגניסטן תחת שלטון הטליבאן, אינם מצביעים על הצלחת המודל האסלאמי. מה שנחוץ לפלסטינים אינו מודל חדש של "מאבק מזויין" אלא השלמה עם קיומה של ישראל, תוך חתירה להסדר בר-קיימא שיבטיח ביטחון, שגשוג וכיבוד זכויות הדדי.

**ד"ר (סא"ל מיל) שאול ברטל הוא חוקר במרכז בגין-סאדאת למחקרים אסטרטגיים. שימש בשורת תפקידי ביטחון ביהודה ושומרון, מרצה לעניינים פלסטיניים ואסלאם פונדמנטליסטי באוניברסיטת בר-אילן.*